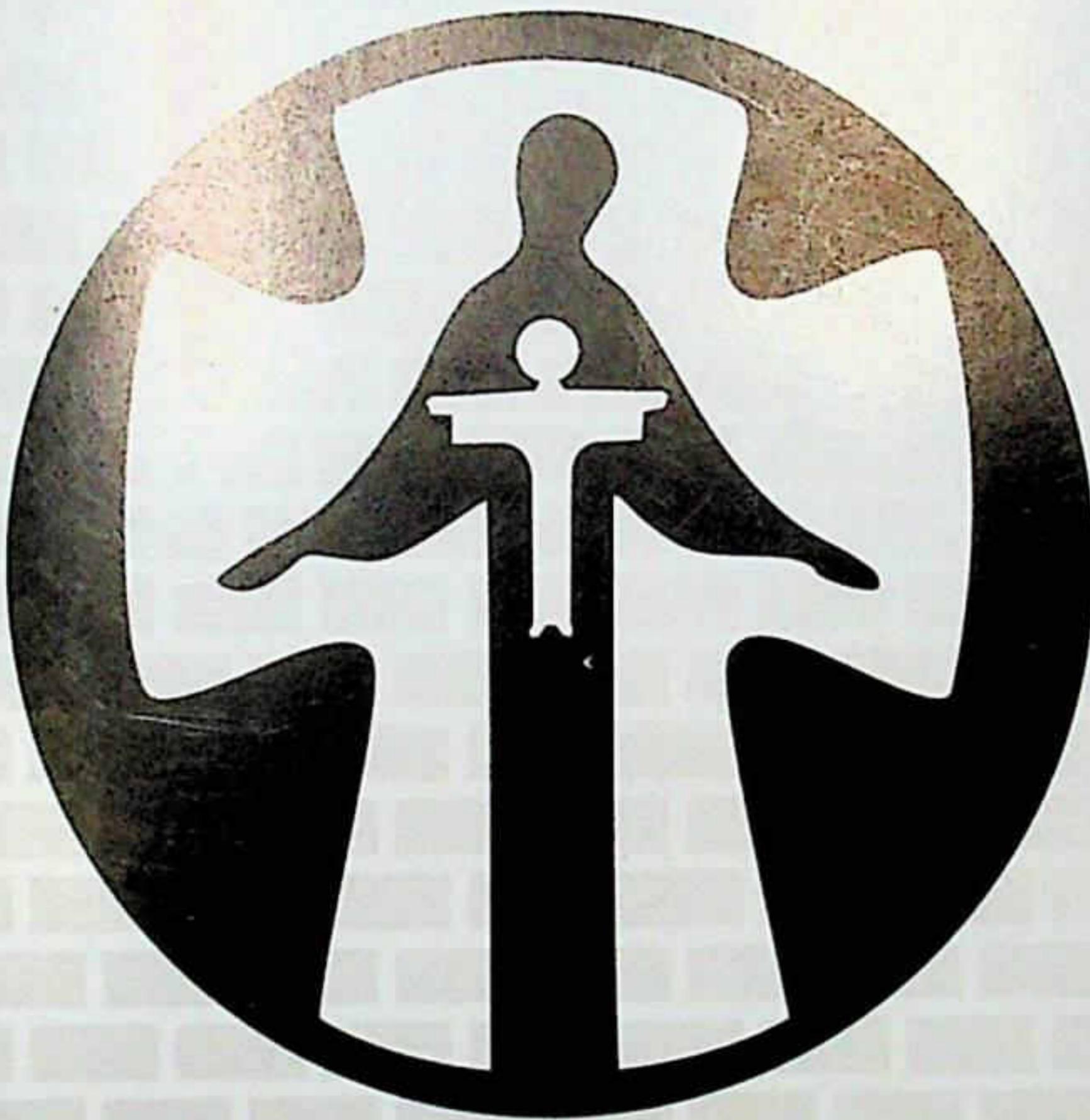

63.3 (494)
M 26

ГЕНОЦИД УКРАЇНЦІВ

СЕРІЯ: ГОЛОДОМОРИ

Василь
МАРОЧКО

1932
1933

ГОЛОДОМОР

ВАСИЛЬ МАРОЧКО

ГОЛОДОМОР
1932–1933 рр.

Київ 2007

ББК 63.3 (4Укр)
M26

Б-ка ПНПУ ім. К.Д.Ушинського

535084

Серія: "Голодомори"

Марочко Василь. Голодомор 1932–1933 рр. – Київ,
2007. – 64 с.

Книжка в науково-популярному форматі оповідає про одну з найтрагічніших сторінок української історії – геноцид українців в 1932-1933 рр. шляхом спланованого комуністичною владою голодомору. Висвітлюється тактика й стратегія уряду СРСР та керівництва ВКП(б) на знищенні українського села, руйнівні наслідки насильницької колективізації в Україні, рух опору проти примусового створення колгоспів та непосильних податків, особливості й перебіг голодомору, випадки людоїдства. Запропоновано методику підрахунку реальних жертв голодомору-геноциду.

Для всіх, хто не байдужий до цієї скорботної сторінки української історії.

535084

Усі права застережено. Передрук будь-якої частини цього видання у будь-якій формі та будь-яким способом, зокрема й електронним, без письмової згоди авторів проекту заборонено

ISBN 978-966-02-4436-8

© Віктор Брехуненко, Анатолій Бойко,
назва й концепція проекту,
назва серії, дизайн оправи
© Василь Марочко, текст

Зміст

Переднє слово	3
Запровадження колгоспного кріпацтва	5
“Геть колгоспи! Хай живе самостійна Україна”	10
Трудодень – селянський “труподень”	16
Хлібозаготівельна повинність селян	22
“Чорні дошки”: геноцид українців.	27
Натурально-м'ясні повинності: коні не винні	33
Торгсини: золото партії – слози голодних селян	38
Людоїдство до 15-х роковин Жовтня	45
Школи без дітей та вчителів	50
Трагічна статистика голодомору	54
Післямова	61

Хлібозаготівельна повинність селян

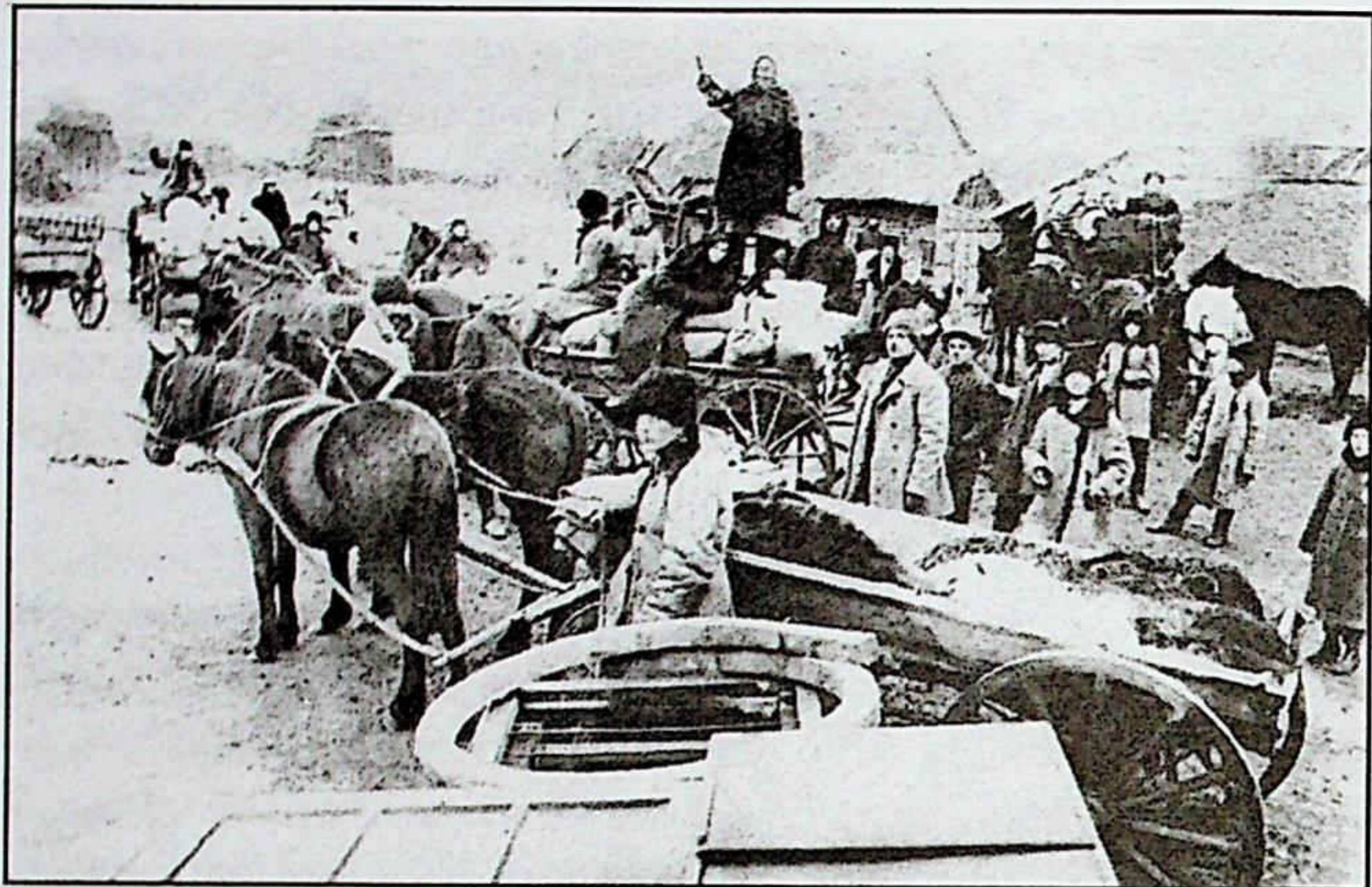
Історики багато написали про “хлібозаготівельні кампанії”, про виконання “хлібозаготівельних завдань”, “хлібозаготівельних планів” тощо. Хлібозаготівлі, враховуючи їхню обов’язковість та карально-репресивний механізм виконання, виявилися однією з фіскальних форм натурально-продуктових повинностей українських селян. Партийні та урядові постанови наповнені виразами “*селяни повинні*”, “*колгоспи повинні*”, “*колгоспники повинні здати*”. 26 квітня 1932 р. С. Косіор у листі до Сталіна називає вивезення хліба кіньми – “повинністю”, яка оплачувалася, тому що “*ця повинність, зазвичай, здійснювалася порядком примусової мобілізації*”.

Саме цілеспрямоване й цинічне накладення комуністичною владою в 1931–1933 рр. на українських селян непосильних хлібозаготівельних повинностей стало основною причиною страшного голодомору. Валовий збір зернових в Україні 1931 р. становив 17,7 млн., у 1932 р. – 12,8 млн., у 1933 р. – 22,2 млн. тонн. Обсяг хлібозаготівель у 1931 р. сягав 39% валового збору, що було критичною межею для хлібофуржного балансу України, і протягом першої половини 1932 р. голод охопив третину районів. З мізерного збору зернових у 1932 р. вилучили 52%, відтак сільськогосподарське виробництво зазнало краху, а селяни – спланованого комуністичною владою голодомору.

Жовтневий 1932 р. візит В. Молотова в Україну виявився “переломним”. Московський емісар вимагав від партійних організацій активної “боротьби за хліб”, а від колгоспників –

“виконання своїх першочергових зобов’язань перед пролетарською державою”. На той час Україна виконала лише 38% річного плану, тому 30 жовтня 1932 р. члени політбюро ЦК КП(б)У виїхали до областей та районів для посилення темпів хлібозаготівель. “Боротьба за хліб”, яку ініціювали Молотов та Сталін, перетворилася на війну проти селян. Запопадлива партноменклатура вимагала абсолютноного виконання плану хлібозаготівель до 10 грудня, запроваджуючи всілякі репресії: до одноосібників, які не виконували державної хлібоповинності, застосовували штраф у розмірі ринкової вартості незданого згідно з планом хліба, обмежували постачання промтоварів; від заможних (куркульських) господарств вимагали абсолютноного виконання “*твердих завдань*”. Україну змушували повернути насіннєву позичку до 1 грудня, починаючи з надходження перших партій зерна. Торгівля хлібом заборонялася до виконання плану хлібозаготівель. Політбюро ЦК КП(б)У зобов’язало органи юстиції першочергово розглядати “справи по хлібозаготівлях”, застосовувати суворі репресії, направляти до сільських районів мобільні нарсуди. 9 листопада 1932 р. Наркомюст УСРР та Генеральна прокуратура розіслали вказівки місцевим судовим органам, щоб вони забезпечували стягнення хліба, “що його повинні здати окремі здавці”. Судові справи розглядалися протягом 5 днів. “*Судові органи повинні вживати сувору та реальну репресію до тих, –* зазначалося в циркулярі Наркомюсту, – *що злісно ухиляються виконувати зобов’язання з хліба, в першу чергу до твердо-затичків*”.

Чергова хвиля постанов партійно-радянських органів, якими “удосконалювалася” система визиску селян, припадає на листопад 1932 р. Так, 11 листопада 1932 р. Радиарком УСРР видав інструкцію “Про організацію хлібозаготівель в одноосібному секторі”, яка озброїла місцеві органи влади нормативним документом, який дозволяв застосовувати репресії,

Пошук селянського хліба. 1933 р.

чинити свавілля та знущання над селянами, які не виконують своїх зобов'язань. Селян-одноосібників штрафували, позбавляли земельного наділу, садиби, виселяли поза межі району та області, конфіскували майно. Держава не дбала про селян, вважала їх "ворожим елементом", забороняла торгувати, не видавала кредиту, насіння. Фактично їх перетворили на кріпаків.

18 листопада 1932 р. ЦК КП(б)У видав постанову "Про заходи по посиленню хлібозаготівель", положення якої виходять за межі політичного рішення. Вони підпадають під ознаки геноциду, визначені Конвенцією ООН від 9 грудня 1948 р. про запобігання геноциду, особливо у частині щодо створення умов, які привели до фізичного винищенння людей. Партийна постанова зобов'язувала радянські органи влади "негайно заборонити будь-які витрати всіх натуральних фондів, створених в колгоспах", надати права РВК перераховувати до фонду хлібозаготівель усі натурфонди, створені в кол-

Голодні селяни у пошуках їжі. 1933 р.

госпах, “повністю припинити видачу будь-яких натуравансів в усіх колгоспах, що незадовільно виконують план хлібозаготівель”, організувати повернення хліба, виданого для громадського харчування, вилучити в окремих колгоспників та одноосібників хліб, украдений ними під час жнив. У колгоспах, які не виконували плану хлібозаготівель, влаштовували публічний обмолот зернових з присадибної ділянки колгоспника, зараховуючи її як видачу на трудодні. Пропонувалося заносити колгоспи на “чорну дошку”, тобто впроваджувалася продовольча та комунікаційна ізоляція колгоспників сіл. 20 листопада 1932 р. Раднарком УСРР, виконуючи партійне рішення, видав постанову “Про заходи до посилення хлібозаготівель”, відтак партійно-радянський тандем засвідчив початок антигуманної акції, яка мала виразні ознаки геноциду.

Жовтнево-листопадовий наступ 1932 р. проти українських хліборобів, керований Молотовим за вказівкою Сталіна та консультативної підтримки Лазаря Кагановича, спричинив

апогей голодомору 1933 року. Свавілля судових органів, уповноважених, голів та активістів сільських рад, забезпечене партійними директивами та інструкціями Наркомюсту, не мали меж. Наприклад, у Летичівському районі Вінниччини в 1932 р. із сіл з меншою врожайністю вилучали 70–75% зерна, а з сіл з більшою врожайністю – 50–60%. Така питома вага заготівель означала голодну смерть. За невиконання хлібозаготівельної повинності у селян забирали майно, реманент, продукти, худобу, помешкання. “*В 1931 р. наклали тверде завдання*, – писав 17 травня 1932 р. до редакції “Колгоспного села” мешканець с. Триліси Фастівського району М. С. Пилипенко, – *наклали непосильний продподаток в 1932 р. Озимий хліб сам змолотив і одвіз, а яровий сільська рада весь забрала. Забрано було корову, коня, реманент, картоплі 50 пудів. Бляху цинкову сільрада продала за 250 крб. Вигнали мене з дітьми з хати. На посів не оставили ні бубочки. Наклали якогось штрафу 200 крб. і за що не знаю*”. Таких фактів свідомого розорення селянських господарств було безліч. Нормою в українських селах стало фізичне побиття селян уповноваженими. Селян били, засуджували до розстрілу, закопували живими.

Хлібозаготівельна державна повинність колгоспів, колгоспників, селян-одноосібників, виконання якої забезпечували політично-адміністративні, радянські, судові та карально-репресивні органи, свідчила про безправний соціально-правовий статус українських хліборобів, цих новітніх кріпаків. А експорт хліба в СРСР тривав і в 1932–1933 рр., набуваючи виразних ознак не економічної, а суто політичної кампанії.